

DE DIETSCHЕ CULTUURGEDACHTE UIT CALVINISTISCH OOGPUNT BEZIEN

Er is een tijd geweest, waarin men spottend de schou-
ders zou hebben opgehaald over een poging, weer
den splijtzwam der levens- en wereldbeschouwing te
brengen in een beweging, die niets anders beoogt dan
de eenheid van het Dietsche stambewustzijn levendig
te houden, afgezien van alle verschillen in godsdienst,
politieke partijgenootschap en maatschappelijke klasse.
En ik wil niet zeggen dat in den tegenwoordigen tijd
reeds over de geheele linie de waarheid erkend zal wor-
den, dat een wering van de levens- en wereldbeschou-
wing van dit gebied de geheele beweging van innerlijke
kracht zou berooven, omdat zij den inzet der persoon-
lijkheid voor hare zaak onmogelijk zou maken.

Hoe dit ook zij, voor den Christen-student en inzonder-
heid in den Christen-student, die uit de Calvinistische
levens- en wereldbeschouwing leeft, zal het niet twijfel-
achtig kunnen zijn, dat de Dietsche cultuurgedachte
slechts dan een bezielend ideaal kan worden, wanneer
zij den klem kan verdragen van het centrale levens-
devies van den Christen: Alles ter eere Gods!

Maar daartoe is het noodig, dat de Calvinistische stu-
dent zich ernstig rekenschap geeft van den eenig mo-
gelijken zin, die deze cultuurgedachte voor hem bezitten
kan. En hij kan wel reeds een zeker historisch recht
doen gelden van zijn kijk op deze zaak, daar toch alge-
meen erkend wordt dat het Dietsche stambewustzijn
nimmer krachtiger heeft gesproken dan in den tijd, toen
het Calvinisme de ziel was van ons volksbestaan.

Welnu, laat mij dadelijk mogen zeggen, dat er een be-
schouwing bestaat inzake de individueele historische
roeping van zekere kulturen, die wij ten eenenmale heb-
ben af te wijzen als apostatisch, afgodisch.

Ik bedoel hier de uit de gedachtensfeer van het Duitsche

idealisme gesproken prediking van de „Weltmission” eener nationale kultuur, die haar een hooger recht zou geven dan welke andere ook. Nog heugt ons de verheerlijking van het „Deutschum” voor en tijdens den wereldoorlog; nog zijn wij niet vergeten de propaganda voor het Pan-slavisme, de schier godsdienstige vereering van het „Russentum” in zijn heilige taak voor de Europeesche beschaving.

Dergelijke afdwalingen van het rechte kultuurideaal dragen waarlijk geen onschuldig karakter. Zij zijn uit imperialistischen wortel gevoed en uit geestelijken hoogmoed geboren.

Het historisme, dat de individueele kultuurgedachte vergoddelijkt ten koste van de ideeën van recht en moraal, ten koste vooral van Christelijke geloofswaarheid dat het Koninkrijk Gods wel in de individueele kulturen moet doorwerken, maar nimmer aan een bepaalde historische kultuur gebonden mag worden, heeft te veel geestelijke verwoestingen aangericht, dan dat wij zijn grondgedachte niet onbewimpeld als demonisch zouden brandmerken.

Er is echter ook een ander uiterste: de geest van het kosmopolitisme, die in een voos humaniteitsideaal leeft en in de waardeering der individueele kulturen slechts chauvinistische dweepzucht vermag te zien, welke afbreuk doet aan het besef van de zedelijke gemeenschap der menschheid. Dat is een geestesrichting, die de individualiteit als een afval van de rede veracht; die op de Dietsche kultuurgedachte moet neerzien als op een uiting van nationale bekrompenheid; die de menschheid slechts ziet als een eenheid van individuen, wier toebehooring tot een individueelen kultuurkring niet als iets wezenlijks in de rekening mag worden gesteld.

Is het historisme uit een verabsoluteering der historische verbandsgedachte geboren, dit kosmopolitisme is een late vrucht van het alle bijzonderheid nivelleerend individualisme, van een harteloos en geesteloos rationalisme, dat nimmer tot den zin van onzen kosmos is door-

gedrongen. Want de goddelijken zin van onzen kosmos woont niet in de eenvormigheid van een afgetrokken en willekeurige idee, maar in de oneindige pluri-formiteit.

Wat heeft het Calvinisme voor de Dietsche kultuurgedachte te beteekenen? Allereerst dit, dat het najverig waakt tegen iedere verflauwing der grenzen, dat het de kultuurgedachte alleen, maar dan ook ten volle in de souveriniteit in eigen kring laat gelden.

Geen verwarring tusschen politiek en Dietsche kultuurgedachte kan het tolereeren. De kultuurgedachte draagt in wezen den historischen zin der beschavingsontwikkeling, de politiek behoort thuis in den rechtskring van het leven. Niet als zouden kultuur en politiek niets met elkander van doen hebben, als eilanden van elkander gescheiden zijn! Verre van daar! Maar zij bezitten in al haar organisch verband souveriniteit in eigen kring, eigen onafleidbare normatieve beginselen, eigen onafleidbare zin-bijzonderheid.

Maar dan ook kan het rijke licht der Calvinistische historiebeschouwing de Dietsche kultuurgedachte doordringen en haar een wijding geven, die alle onverschilheid tegenover haar onmogelijk maakt.

Het is de Calvinistische-, door en door van de waardeering der historische individualiteit doortrokken, beroepsidee, die als een onvergelykelijke stimulans op de handhaving der Dietsche kultuurgedachte moet werken, die de Dietsche kultuur ziet als een individueel aan den Dietschen stam gestelde goddelijke taak, niet tot een afgodendienst met de Nederlandsche beschaving, niet tot de verheffing van den Dietschen stam tot een „Weltmission” ten koste van andere, evenzeer rijke kultuurgedachten, maar veeleer tot een dienst van God in de individueele historische roeping, welke hij ons in de Dietsche kultuur geschonken heeft.

Zulk een standpunt tegenover de Dietsche gedachte zal ons ook behoeden voor een hoovaardig chauvinisme. Het zal veeleer bescheidenheid kweeken, want er is

veel in onze Dietsche kultuur, dat niet uit God is en Gode niet kan behagen.

Onze roeping in de historische ontwikkeling is de Christelijke levensbeschouwing als een bederfwerend zout in ons werken in de kultuur uit te dragen, openlijk te getuigen tegen datgene, wat in de beschavingsontkikkeling ingaat tegen God, zelf een levend getuigenis te zijn van de waarheid, dat er geen duimbreed op heel het erf, ook van onze nationale kultuur is, waarvan onze koning Christus niet zegt: Mijn!

Wie zoo de Dietsche kultuurgedachte ziet en de in haar voor den Christen opgesloten historische taak aanvaarden wil, die kan juist krachtens zijn „Calvinist zijn” voor deze beweging tot grooten zegen zijn.

AMSTERDAM.

PROF. DR. H. DOOYEWEERD.

Het tienjarig bestaan van „De Noordstar”, eerste Vlaamsche algemeene maatschappij van verzekeringen, was voor de Vlaamsche Verzekeringsgroep

NOORDSTAR — BOERHAAVE

en

- ALGEMEENE LIMBURGSCHER -
VERZEKERINGSMAATSCHAPPIJ

eene nieuwe gelegenheid tot het verder doorvoeren harer kultureele aktie en zulks door het verspreiden van tienduizenden Gezelle kalenders en het uitschrijven van een Gezelle prijsvraag. — — — — —